

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту розпорядження Кабінету Міністрів України
«Про схвалення Концепції розвитку в Україні системи технічного
регулювання та нормативного забезпечення у будівництві»

1. Мета

Метою прийняття розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку в Україні системи технічного регулювання та нормативного забезпечення у будівництві» (далі – проєкт акта) є визначення шляхів і механізмів створення в Україні нової дієвої, ефективної та прозорої системи технічного регулювання та нормативного забезпечення у будівництві відповідно до потреб суспільства та галузі на основі якісно нових підходів, що відповідають найкращому міжнародному та європейському досвіду.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Технічне регулювання у будівництві має особливості у порівнянні з іншими галузями економіки та здійснюється як стосовно кінцевої будівельної продукції – будівель і споруд (основні вимоги щодо яких повинні формуватися і забезпечуватись протягом усього життєвого циклу), так і будівельної продукції – будівельних матеріалів та виробів (як невід’ємної складової будівель і споруд, показники якої залежать від власного життєвого циклу, а також супутніх процесів виробництва).

Послідовний розвиток вітчизняної системи технічного регулювання та нормативного забезпечення у будівництві можна умовно поділити на декілька періодів.

До 2009 року основу нормативної бази у будівництві України складали будівельні норми та стандарти колишнього СРСР (СНиП, СН, ГОСТ, СТ СЭВ), будівельні норми та стандарти, прийняті Україною з часу набуття незалежності (ДБН, ДСТУ, ДСТУ Б та ДСТУ-Н Б).

У період з 2009 до 2015 рр., з прийняттям Закону України «Про будівельні норми» та Програми перегляду державних будівельних норм і правил на період до 2015 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. № 471, нормативна база у будівництві зазнала якісних змін у сторону зменшення кількості будівельних норм та збільшення кількості стандартів (у тому числі гармонізованих). Більша частина СНиП і СН та ГОСТ були переглянуті або відмінені.

Однак, сьогодні ще залишається актуальною проблема оновлення застарілих норм, переважно на вузькогалузеві об'єкти, наприклад, газо- та нафтопроводи або промислові холодильники, а також будівельні норми, що регламентують процеси контролю виконання будівельних робіт.

Разом із тим основу докорінної перебудови технічного регулювання та нормативного забезпечення у будівництві було закладено у 2006 році шляхом прийняття низки нормативно-правових актів, направлених на імплементацію в Україні положень Директиви Ради Європи 89/106/ЄЕС «Про зближення законів, підзаконних актів та адміністративних положень держав-членів стосовно будівельних виробів».

Таким чином, у вітчизняній будівельній галузі було розпочато етап формування моделі технічного регулювання, яка базується на принципах, застосованих у країнах Європейського Союзу зі збереженням національних технічних традицій (так званих «національної» та «європейської» гілки нормативних актів та документів).

Проте «європейська» гілка на сьогодні так і не набула широкого практичного використання внаслідок низького рівня гармонізації підтримуючих нормативних документів (стандартів) та суттєвої відмінності між процедурами державного регулювання у сфері будівництва та містобудування, а також недостатньою кількістю прийняття в Україні як національних міжнародних та європейських стандартів.

На сьогодні наслідком цих процесів є хаотичність, роздрібненість та не системність технічного регулювання та нормативного забезпечення у будівництві, яка не спроможна забезпечити обґрунтованість обов'язкових до виконання нормативних вимог щодо об'єктів будівництва та встановити логічний взаємозв'язок між вимогами до будівельних матеріалів і виробів та кінцевої будівельної продукції (будівель і споруд), а також забезпечення дотримання цих вимог (суттєвих експлуатаційних характеристик) протягом життєвого циклу об'єкта – «від проєктування до ліквідації».

Таким чином, суспільні виклики, реалії стану галузі вимагають подальшого розвитку в Україні системи технічного регулювання у будівництві та її невід'ємної складової – нормативного забезпечення як цілісної гармонійної складової європейської та світової системи, що регулює відносини у сфері встановлення обов'язкових вимог до об'єктів будівництва.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом акта передбачено визначення шляхів і механізмів створення в Україні нової дієвої, ефективної та прозорої системи технічного регулювання та нормативного забезпечення у будівництві відповідно до потреб суспільства та галузі на основі якісно нових підходів, що

відповідають найкращому міжнародному та європейському досвіду.

Також проєкт акта містить основні принципи досягнення поставленої мети, а також основні завдання оновленої системи технічного регулювання у будівництві в Україні, що полягають у:

- 1) створенні умов для формування безпечного та доступного (інклюзивного) середовища для життя та життєдіяльності населення;
- 2) забезпеченні дотримання основних вимог до будівель і споруд (безпеки, надійності, енергоефективності, екологічності, сталості використання природних ресурсів) при проектуванні, будівництві, експлуатації та ліквідації об'єктів, тобто на всіх етапах їх життєвого циклу;
- 3) забезпеченні прозорості та обґрунтованості обов'язкових до виконання вимог до будівельної продукції та об'єктів будівництва, що не допускають неоднозначного трактування, не містять дискреційних норм, та мінімізують корупційні ризики;
- 4) забезпеченні інноваційної моделі розвитку галузі на основі використання сучасних технологій та матеріалів;
- 5) сприянні розвитку національного виробництва, забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної будівельної продукції, робіт та послуг;
- 6) створенні умов для добросовісної конкуренції на ринках будівельної продукції та будівельної діяльності.

Реалізація проєкту акта передбачається у період до 2031 року.

Концепцією передбачено формування в Україні дієвої ієрархічної системи технічного регулювання у будівництві, що відповідатиме найкращому міжнародному досвіду та скрадатиметься з таких рівнів:

I. Цільовий рівень:

нормативно-правові акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та відповідних центральних органів виконавчої влади;

II. Функціональний рівень:

нормативні акти технічного характеру (державні та галузеві будівельні норми);

III. Характеристичний рівень:

нормативні документи (національні стандарти та кодекси усталеної практики), документи з визначення прийнятності.

4. Правові аспекти

Новий етап розвитку технічного регулювання у будівництві зумовлений поглибленням євроінтеграційних процесів, що відбуваються в Україні останнім часом, зокрема:

- 1) перехід від розпорядчого способу формування вимог до параметричного відповідно до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про будівельні норми» щодо удосконалення нормування у будівництві, що передбачає встановлення у нормах параметрів стосовно безпеки, функціональності та якості об'єкта нормування (критеріїв, вимог до експлуатаційної характеристики та/або її показників). Це зумовило трансформування ролі будівельних норм від головного регуляторного документа до нормативного акту технічного характеру;
- 2) імплементація в Україні положень консолідованої версії Регламенту (ЄС) № 305/2011 Європейського Парламенту і Ради, що встановлює гармонізовані умови для розміщення на ринку будівельних виробів (далі – Регламенту (ЄС) № 305/2011);
- 3) початок системної цифрової трансформації будівельної галузі та впровадження нових сучасних технологій будівництва, зокрема будівельного інформаційного моделювання (BIM-технологій).

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Фінансування заходів щодо розвитку системи технічного регулювання та нормативного забезпечення у будівництві здійснюватиметься за рахунок коштів державного бюджету (в межах призначень головних розпорядників коштів, а також спеціального державного фонду, утворений для розвитку нормативної бази у будівництві), міжнародної технічної та фінансової допомоги, інвестицій, інших не заборонених законодавством джерел, а також фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів суб'єктів господарювання.

Фінансово-економічні розрахунки наведені у додатку до Пояснювальної записки.

6. Позиція заінтересованих сторін

Консультації із громадськістю стосовно проекту акта не проводилися.

Проект акта потребує погодження Міністерством фінансів України, Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Міністерством цифрової трансформації України, Міністерством внутрішніх справ України, Міністерством стратегічних галузей

промисловості України, Міністерством інфраструктури України, Міністерством юстиції України, Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, Міністерством оборони України, Міністерство аграрної політики та продовольства, Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерством енергетики України.

Проект акта буде направлено до Міністерства юстиції України для проведення правової експертизи та до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи після отримання погоджень заінтересованих центральних органів виконавчої влади.

8. Прогноз результатів

Реалізація проекту акта не матиме впливу на ринкове середовище, громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, інші суспільні відносини.

Реалізація Концепції буде мати позитивний вплив на інтереси всіх заінтересованих сторін: громадян, суб'єктів господарювання (виробників будівельної продукції, виконавців будівельних робіт та надавачів інжинірингових послуг), органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

Вплив реалізації проекту акта на ключові інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Суб'єкти господарської діяльності (виробники будівельної продукції, виконавців будівельних робіт та надавачів	Позитивний	Отримають можливість збільшити прибуток, що зумовлено чіткими та зрозумілими механізмами правового регулювання відносин у сфері визначення та виконання обов'язкових вимог до характеристик будівельної продукції (будівельних матеріалів та виробів, а також об'єктів будівництва – будівель та споруд в цілому та їх частин), пов'язаних з

інжинірингових послуг)		ними процесів та методів виробництва.
Органи державної влади та органи місцевого самоврядування	Позитивний	Отримують можливість заощаджувати та максимально ефективно використовувати кошти, що спрямовуються на будівництво, що приведе до збільшення кількості побудованих та реконструйованих об'єктів, а також мінімізації технічних ризиків, пов'язаних з проєктуванням, будівництвом, експлуатацією та ліквідацією об'єктів
Громадяни	Позитивний	Отримують якісні, безпечні, енергоефективні та надійні об'єкти будівництва (будинки, будівлі, споруди будь-якого призначення, їх комплексів та частин, лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури), безпечне та доступне (інклюзивне) середовища для життя та життєдіяльності.

Міністр розвитку
громад та територій України
«___» _____ 2021 р.

Олексій ЧЕРНИШОВ